Verslag van het jaar 1926.

Begin van 1926 is zeer zacht met veel regen. Bijna half Nederland staat onder water. De toestand is min of meer een, nationale ramp. De toestand van alle rivierstreken wordt steeds slechter. Vele dorpen in Limburg, Brabant, Gelderland, Utrecht, Overijsel en vele polders in Groningen, d.w.z. binnenpolders, staan onder water en moesten behalve in Gron. ontruimd worden. Op sommige plaatsen staat het water tot aan de daken. Met behulp van militairen worden menschen en vee in veiligheid gebracht. Veele streken moesten op zolders en hoogere verdiepingen, vluchten, en waren verstoken van voedsel, vuur en licht. Den 11^den Jan. begon het te vriezen, waardoor het water onder het ijs weg liep voor een deel, overigens werd het één ijsmassa. De huizen, welke vol water zitten, jagen er uit als ijskoopen. Een paar dagen later viel overal sneeuw en is het bij sterken wind soms erg koud. Den 18^den werd het iets kalmer en zachter. De thermometer wijst van 3 tot 6° C. Tot den 22sten Jan. bleef het vriezen, terwijl toen plotsling een hevige dooi inviel. In één dag was bijna alle sneeuw verdwenen. Nu en dan viel er vrij veel regen, overigens heel zacht en kalm tot einde Jan., terwijl begin Febr. geen verandering bracht. Later werd het koeler en hadden we eenige dagen matige vorst van pl.m. 2° C. Daarbij prachtig winterweer. De volgende week heeft echter veel regen gebracht bij zoele Z. en W. wind, hetgeen tot einde Febr. steeds zoo bleef. Dit ongewoon zoele weer had ten gevolge, dat 's nachts van 3 op 4 Maart onweersbuien losbraken met hagel en zware stormen, met voornl. winden uit het Z.W. Veel schade werd hierbij aan verschillende boerderijen in 't Noorden van Gron. aangebracht. Eenige werden zoodanig deelen verwoest, o.a. de in 1923 totaal door brand verwoeste boerderij „Aurora" van den Fam. Frieling in de Noordpolder en in 1924 geheel nieuw opgebouwd. De bijschuur werd nagenoeg in_ gedrukt, waarbij 4 schapen gedood werden.

Historische & Meteorologische Context bij deze pagina

- **De Watersnood van 1926:** Henderikus Allersma blikt hier in de eerste alinea direct terug op de rampzalige overstromingen die eind december 1925 begonnen en begin januari 1926 hun absolute dieptepunt bereikten. De omschrijving dat de huizen *"er uit jagen als ijskoopen"* schetst een bitterkoud en realistisch beeld van het bevriezende rivierwater in de geëvacueerde woningen.
- **Boerderij Aurora (Noordpolder):** Een zeer specifiek lokaal-historisch detail. De auteur noemt de boerderij *Aurora* van de familie Frieling, gelegen in de Noordpolder (nabij Warffum/Usquert). Dit complex kende een ongelukkige geschiedenis: nadat het in 1923 volledig was afgebrand en in 1924 was herbouwd, sloeg de zware voorjaarsstorm van maart 1926 de gloednieuwe schuur alweer gedeeltelijk in elkaar.

Zindien bleef het weer onstuimig en stormachtig met regen- en hagelbuien, terwijl de komende dagen nog winterig bleven, doch meer drogend. Den 15^den Maart werd een perceel mosterd gezaaid onder vrij goede omstandigheden, terwijl den volgenden dag met stekbieten pooten werd begonnen. Het weer bleef mooi en langzaam drogend. Den 21sten Maart sterke nachtvorst (2° C.) waarop de heele week prachtig weer, 's nachts vrij strenge vorst, zoo-dat de grond tot 's middags hard bleef. Overdag later warm, ten gevolge 27 Maart onweer met matige regen. Daarna opklarend en prachtig weer. De werkzaamheden gaan zonder ophouding door en zijn reeds in hoofdzaak afgeloopen. Den 8sten April opnieuw onweer met regenbuien. Later buiig en koeler, hetgeen bij afwisseling van mooie dagen, steeds aanhield. Den 17^den vrij koud met hagel- en regenbuitjes. De grond is zeer droog, zoodat het zaad onregelmatig, voor een deel niet kiemt. Gelukkig kwam er den 19^den April voldoende regen en bleef het de volgende dagen steeds nattig en buiig. Alles kan nu groeien. De laatste dagen van April, begin Mei waren weer droog met sterken wind. Nu en dan onweersbuien met regen en hagel. Het werk schiet thans slecht op. Het vee is nog steeds binnen. Wel is er gras, doch het is zeer koud en nat. Om stallen te schoonen zijn 12 Mei het jongvee naar buiten gebracht. Het weer blijft echter steeds zeer slecht, erg koud, hetgeen tot de 19de Mei aanhield. Daarna werd het veel warmer en bleef het behoudens enkele onweersbuien mooi droog weer tot den 28sten Mei. Dien dag viel er zeer veel regen, de volgende erg nattig, daarna opklarend. Een paar dagen bleef het droog, den 6^den Juni opnieuw veel regen. Den 7^den Juni erg warm, pl.m. 80° F. Later iets koeler, den 11^den zware onweersbuien met geweldige regen en vrijwel hagel, welke echter van geen invloed was voor de geweldige water-massa. Het bietenland staat blank. Ook den 13^den Juni zeer veel regen, de volgende dagen nattig. Den 19^den opklarend, later drogend en warm tot 4 Juli. Een plasregen sloeg toen alles tegen de grond. De gansche week onstuimig, zoel en nattig. Den 10^den zwaar onweer, waarbij veel regen. Daarna prachtig zomerweer. Drogend met N. tot N.O. wind. Den 13de en 14de Juli zeer warm (80°-85° F.), bij afwisseling iets koeler tot 28 Juli. Zoo is gerst-, koolzichten, karwijinhalen en vlastrekken is in vollen gang. Den 29sten en 30sten opnieuw onweer met veel regen, waardoor

---

Agrarische & Taalkundige Toelichting

- **Mosterd en Stekbieten:** Allersma noteert hier de vroege start van het voorjaarswerk. Mosterdzaad werd vroeg gezaaid, terwijl met "stekbieten pooten" het uitplanten van bewaarde voeder- of suikerbieten (stekelingen) wordt bedoeld om hier later in het seizoen zaad van te kunnen oogsten.
- **"Het bietenland staat blank":** De zware stort- en onweersbuien van juni 1926 zorgden voor acute wateroverlast op de Groningse kleigronden. Als jonge bietenplanten te lang onder water staan ("blank staan"), verstikt de wortel, wat destijds tot flinke oogstverliezen kon leiden.

- **"Gerst-, koolzichten":** Het maaien (zichten) van de wintergerst en het koolzaad met de zicht, een traditioneel maaiwerktuig dat destijds nog veelvuldig naast de opkomende machines werd gebruikt voor specifieke gewassen.

nogmaals veel regen de grond sloeg. Daarna opklarend en sterk drogend,
tot 24sten Juli zeer warm, gevolgd door zwaar onweer met zeer veel regen.
Hierop buiig en onstuimig, waarop koele donkere dagen volgden met
sterke N. winden, enkele stofbuien, overigens flink drogend, zoodat
de heele week kon worden geoogst. Den 1sten Aug. is de gerst in huis
en het vlas, erwten, geschelft. Tot 4 Aug. bleef het koel en droog tot 6 Aug., waarna
regenbuien, hetgeen eenigen tijd aanhield, waarvoor het werk slecht
opschoot. Eerst na 20 Aug. klaarde het op en kon weer doorgewerkt
worden. Veel zachter is de 26sten Aug. ten einde. Nadien prachtig weer,
soms warm tot 3 Sept., waarop onweer met regen. Den volgenden dag
opklarend. De oogst is den 4^den Sept. behalve blauwmaanzaad binnen.
Bij afwisseling nattig, kunnen toch de werkzaamheden afgedaan
worden. Den 11^den Sept. is het zichten afgeloopen. Den 15^den veel regen, daarna
opklarend, waarop prachtig zomerweer volgde, soms zeer warm.
Den 17^den Sept. tot 80° F. Later werd het koeler, drogend. Den 25, 26 en 29sten
Sept. alle dagen regen, daarna opklarend en warmer tot 8 Oct. onweer met
volgenden dag regen. Van 8 op 9 Oct. zware storm, welke vele ongelukken
te lande en te water veroorzaakte. De volgende dagen bleven zeer on-
stuimig met nu en dan veel regen en wind. Den 21 en volgende
dagen bij slechte barometerstand mooi weer met vrij erge nachtvorsten.
Den 25sten Oct. opnieuw regen, welke verscheidene dagen aanhield.
Wel bracht het niet zooveel water dat de werkzaamheden stil moesten
staan. Den 5^den Nov. is het bietenrooien afgeloopen. De volgende week
was goed herfstweer tot 13^den Nov. 's avonds storm en regen, later onstuimig.
Overdag bleef het tamelijk droog. Den 19^den en 20sten Nov. zeer veel regen en storm-
achtig, daarna bleef Nov. tot het einde prachtig. Buitengewoon zacht
en stil, later nachtvorsten. Vanaf 3 Dec. meer buiig doch afwisselend kalm
met nachtvorsten, overdag zeer zacht. Den 19^den Dec. onweersbuien met
regen en hagel. Den 23sten vorst met kalme O. wind, hetgeen een paar
dagen duurde; waarop de laatste dagen van 1926 eindigden met
zacht, kalm voorjaarsachtig weer.

De klavers waren dit jaar verloren gegaan. Grootendeels door
slechten aanslag bij de uitzaai 1925. Ook sommige perceelen winter-
koren, in 't bijzonder tarwe hadden een iets hollen stand, veroorzaakt

---

Agrarische & Historische Toelichting

- **Geschelft:** Een historische landbouwterm voor het op het veld op hopen of tassen (schelven) zetten van de geoogste gewassen (zoals erwten of vlas) om ze te beschermen tegen de regen en verder te laten drogen voordat ze de schuur in gingen.
- **"De grond sloeg":** Door de felle slagregens en het gewicht van de grote hoeveelheid water sloeg de toplaag van de zware Groningse klei dicht. Dit veroorzaakte een harde korst, wat de beluchting van de wortels en de latere grondbewerking bemoeilijkte.

- **Hollen stand:** Een term waarmee werd aangeduid dat het gewas niet mooi dicht en egaal was opgekomen, maar pleksgewijs dunbevolkt, open of "hol" op het veld stond.

door vogels, die de bovenliggende korrels hebben vernietigd. In den zomer traden er de gewone plantenziekte op, als brand in de gerst en stuifbrand in de tarwe, als ook de halmdooder in laatstgenoemde.

Werkvolk is er 't geheele jaar door voldoende te krijgen. De daghuren hebben zich niet gewijzigd en is de loonregeling vastgesteld evenals 't vorige jaar.

De prijzen der produkten blijven op hetzelfde peil als 't vorige jaar behoudens nog altijd de groote schommelingen. Zoo kon men b.v. in Aug. f 8.- per h.l. voor gerst krijgen tegen 12 ct in Mei daarop volgende. Ook met vlas was dit het geval. Vanaf 4ct à 6ct tot in 't voorjaar van 5 tot 9ct. per kg., later oploopende tot 20 ct. Overigens geeft de oogsttabelle 1926 de verschillende gegevens aan.

De prijzen der landerijen, zoowel koop- als huur, geven weinig verandering en blijven steeds hoog. Voor 1ste kwaliteit geldt nog steeds f 3000.- f 3500 en f 100.- .

In Nov werd eene boerderij van Akkerman te Roodeschool, groot 57.67 H.A. huur f 254 aan J. Boukema verkocht voor f 160.600.

Boerderijtje S. Akkerman te Wehe f 37000.- groot

Te Usquert boerderij Amsing groot 43.56.94 H.A. - huur f 225 verkocht aan Dr. Everts f 128000.-

Boerderij Hamming te Warffum, Naantje, 21.79.40 H.A. huur f 176.- v f 60.000.
Boerderij Bakker Onderdendam, 45.11.40 H.A. huur f 268.- f 83200
Boerderij Meinardi te Godlinze 43.51.24 H.A., huur f 363.50 voor f 119500.-
Den Deel te Middelstum, 50.85.52 H.A. huur f 450 voor f 97000.-

Verhuurd werden, boerder. Westerkamp te Hornhuizen f 100,- pl.m. 40 H.A.;
boerderij van R. Boukema te Uithuizen pl.m. 40 H.A.
Groote Harder te Uithuizermeeden pl.m. 85 H.A. incl. kwelder
boerderijen Kok Dijkema, Polder f 215.-, Uiterdijk f 195.-
J. de Boer Warffum 23.73.60 H.A. f 220.-
Panjer bij Zoutkamp pl.m. 65 h.A. voor f 160 p. H.A.

Noordpolder Febr. 1928

H. Allersma

Historische & Agrarische Toelichting

- **Plantenziekten:** De auteur noemt specifieke schimmel- en insectenplagen. *(Stuif)brand* (veroorzaakt door *Ustilago*-schimmels) tastte de graankorrels aan en veranderde ze in zwart poeder. De *halmdoder* is een schimmel (*Gaeumannomyces graminis*) die de wortels en

stengelvoet van tarwe aantast, waardoor de halmen voortijdig afsterven en "witkoppigheid" ontstaat.

- **Verkoopcijfers en Tooniem:** Allersma somt hier weer uiterst nauwkeurig de lokale vastgoedtransacties op. Opvallend is de verkoop van de boerderij *Den Deel* te Middelstum (omgeving Kantens/Fraamklap), een zeer bekende historische boerderijlocatie in de regio.
- **Datering (Februari 1928):** Net als bij eerdere jaargangen sluit Henderikus Allersma het jaarverslag over 1926 pas ruim een jaar later af (februari 1928) om alle definitieve marktprijzen en verkoopcijfers correct te kunnen opnemen.